

EUROPEAN CITIZENS' PANEL
Tackling Hatred in Society

Europos piliečių forumas „Kova su neapykanta visuomenėje“

2-osios sesijos santrauka

[2024 m. balandžio 26-28 d.]

Trumpai apie...

Kokie yra prioritetiniai kovos su neapykanta veiksmai?

Antroji Europos piliečių forumo sesija visuomet būna iššūkis, ne išimtis buvo ir forumo „Kova su neapykanta visuomenėje“ antroji sesija! Renginys vyko tik internetu per platformą „Interactio“, o dalyviai, pasinaudodami itin profesionalių vertėjų nuotolinio vertimo žodžiu paslaugomis, kalbėjo visomis ES oficialiosiomis kalbomis.

Piliečiai vėl parodė, kad yra tvirtai pasiryžę nagrinėti šią itin aktualią ir sudėtingą temą. 1-osios sesijos metu piliečiai nustatė neapykantą skatinančius veiksnius ir priežastis ir, be kita ko, aptarė socialinę ir ekonominę nelygybę, tarpusavio spaudimą, klaidingą informaciją ir politinio diskurso poliarizaciją. Antrosios sesijos tikslas buvo išsamiau aptarti veiksmus, kurių reikia imtis kovojant su neapykanta: kaip užkirsti jai kelią ir kaip į ją reaguoti. Šios sesijos metu piliečiai tęsė darbą svarstydami konkretesnes idėjas. Skaitykite toliau ir susipažinkite su svarbiausiais savaitgalio įvykiais!

Keletas svarbiausių antrosios sesijos aspektų

Piliečiams pradėjus nuodugnų darbą, kviestiniai pranešėjai ir Žinių komiteto nariai buvo pasirengę pakomentuoti ir pakonsultuoti dėl daromos pažangos. Toliau pateikiamos kelios įdomios jų pasisakymų ištraukos.

„Šią problemą nagrinėjate su didele pagarba, atvira širdimi, remdamiesi savo požiūriu ir gyvenimo patirtimi.“

Europos Komisijos atstovavimo ir komunikacijos valstybėse narėse direktorius Richardas Kuehnelis (Komunikacijos GD) pagyrė pirmosios sesijos metu piliečių atliktą darbą. *„Jūsų siūlomas idėjas bus atsižvelgta kitos kadencijos Europos Komisijos darbe ir rengiant Europos teisės aktus.“* Žinių komiteto atstovė, **Europos žydų informacijos centro direktorė Robin Sclafani** atkreipė dėmesį į iššūkius, su kuriais susiduria Europos institucijos ir vyriausybės, spręsdamos neapykantos nusikaltimų problemą. Ji akcentavo užburtą šališkumo ratą, dėl kurio atsiranda diskriminacija, grasinimai ir smurtas, daromas poveikis bendruomenėms ir skatinama sisteminė diskriminacija paslaugų, būsto ir švietimo srityse.

Kova su neapykanta pasitelkiant bendras vertybes ir ES paramą

Europos nacionalinių lygybės įstaigų tinklo teisės ir politikos pareigūnas Darisas Lewisas Recio atkreipė dėmesį į skirtingą su neapykanta susijusių patirtį visoje Europoje ir pabrėžė, kad būtina ES priežiūra siekiant užtikrinti, kad valstybės narės laikytųsi savo įsipareigojimų kovoti su neapykanta. **Europos Parlamento jungtinės kovos su rasizmu ir įvairovės grupės koordinatorė Jelena Jovanovic** susiejo bendras ES valstybių narių istorijas, pabrėždama bendrus iššūkius ir būtinybę teikti ES paramą

per finansavimą, programas ir politiką. Ji pabrėžė ES teisės aktų įgyvendinimo vietos lygmeniu svarbą ir vietos vadovų, pavyzdžiui, merų, vaidmenį puoselėjant Europos vertybes ir rengiantis spręsti būsimas problemas kovojant su neapykanta Europos, nacionaliniu ir vietos lygmenimis.

„Neapykanta perduodama iš kartos į kartą“

Nacionalinio mokslinių tyrimų fondo mokslinių tyrimų direktorė ir Luveno katalikiškojo universiteto profesorė Valérie Rosoux kalbėjo apie neapykantos perdavimą iš kartos į kartą: „*Neapykantos emocija perduodama beveik nepakitusi, bet be naratyvo.*“ Ji įvardijo tam tikrus veiksmus, kurių galima imtis, kovojant su neapykanta politiniu, pilietinės visuomenės ir individualiu lygmenimis. „*Neapykantai perdirbti reikia laiko, tačiau tai visada įmanoma,*“ – apibendrino ji.

Diskusijos apie neapykantos prevenciją ir reagavimą į ją

2-osios sesijos metu piliečiai nagrinėjo du pagrindinius neapykantos temas aspektus: prevenciją ir reagavimą. Nors negalime išsamiai aprašyti visų darbo grupių diskusijų, čia rasite pagrindinius Žinių komiteto, išorės pranešėjų ir Europos Komisijos ekspertų pasisakymus. Pirmasis aspektas (**kova su socialinėmis ir kultūrinėmis neapykantos priežastimis**) susijęs su švietimu, visuomenės informuotumu, piliečių dalyvavimu, socialine ir ekonomine nelygybe. Antrasis (**kova su įvairių formų neapykanta ir įvairiomis jos apraiškomis**) susijęs su žiniasklaida ir diskursais, skaitmenine aplinka, viešąja atskaitomybe ir teisėsauga.

Kova su socialinėmis ir kultūrinėmis neapykantos priežastimis

- **Formalusis ar neformalusis švietimas atlieka labai svarbų vaidmenį formuojant visuomenės požiūrį į neapykantą, ugdant įtraukesnę ir supratingesnę bendruomenę.**

Piliečiai nurodė, kad švietimas yra viena iš pagrindinių sričių, kuriose reikia imtis veiksmų kovojant su neapykanta. **UNESCO Visuotinio pilietiškumo ir taikos švietimo skyriaus už projektą atsakingas pareigūnas Kuany Kiiras Kuany** pabrėžė, kad švietimas neapsiriboja tik darbu klasėse ir yra nuolatinis procesas, kuris yra labai svarbus asmeniniam tobulėjimui ir socialinei sanglaudai. Jis išskyrė politinį švietimo pobūdį, pabrėždamas jo vaidmenį kovojant su neapykantos kalba ir mažinant socialinę nelygybę. **Anos Frank fondo (Anne Frank Stichting) mokslo darbuotojas Willemas Wagenaaras**, pasitelkdamas sporto pavyzdį, daugiausia dėmesio skyrė praktiniam švietimo taikymui kovojant su neapykanta ir išsamiai apibūdino iniciatyvas, kuriomis siekiama šviesti futbolo sirgalius apie neapykantos kalbos poveikį.

Europos Komisijos Teisingumo ir vartotojų reikalų generalinio direktorato (JUST GD) Pagrindinių teisių politikos skyriaus vadovė Ingrid Bellander Todino kalbėjo apie mokymąsi visą gyvenimą: „*Tai – vienas esminių klausimų kovojant su neapykanta. Šioje srityje ES neturi kompetencijos nustatyti švietimo programų. Tačiau turime finansavimo galimybių, pavyzdžiui, programą „Erasmus+“, kuri suteikia galimybę studentams ir specialistams keistis idėjomis, plėsti savo akiratį ir tapti atviresniems.*“ **Londono universiteto psichologijos profesorius Manosas Tsakirisas** pabrėžė, kad mokymasis – ne vien

tradicinis mokyklinis ugdymas. Skatinant emocijų raišką ir nesmurtinį bendravimą labai svarbus yra holistinis ugdymas.

- **Teisingumas ir įsitraukimas siekiant užkirsti kelią nesantaikai visuomenėje.**

Redingo universiteto lingvistas Federico Faloppa aptarė neapykantos kalbos dinamiką, nurodydamas keturis galimus vaidmenis, kuriuos galėtų atlikti asmenys: taikinių, liudytojų, nusikaltėlių ir žinančiųjų apie neapykantos kalbą. Jis pasisakė už bendruomenės įsitraukimą ir atkuriamąjį teisingumą kaip priemones, skirtas neapykantos kalbos problemai spręsti ir jai sušvelninti. **Europos kovos su skurdu tinklo direktorė Juliana Santos Wahlgren** neapykantą taip pat siejo su socialine ir ekonomine nelygybe. Ji pabrėžė, kad būtina užtikrinti teisingumą viešojoje politikoje ir teisingą išteklių paskirstymą, kad būtų išvengta visuomenės nesantaikos.

Kova su įvairių formų neapykanta ir įvairiomis jos apraiškomis

- **Anonimiškumo internete iššūkis: privatumas ar prieiga prie duomenų?**

Kaip paaiškino **Ryšių tinklų, turinio ir technologijų generalinio direktorato (CNECT GD) padalinio vadovas Menno Coxas**, Europos Sąjungos Skaitmeninių paslaugų aktas (SPA) yra griežtas reglamentas, skirtas labai didelėms interneto platformoms, kuriuo užtikrinamas skaidrumas ir kovos su diskriminacija politika visose ES valstybėse narėse. SPA suteikiami įgaliojimai atlikti rizikos vertinimus ir reaguoti į turinį, dėl kurio gali kilti smurtas ar kuris gali daryti poveikį psichikos sveikatai, o daugiausia dėmesio skiriama tam, kad būtų aptikta neteisėta neapykantos kalba ir ši problema būtų sušvelninta siekiant padidinti naudotojų saugumą.

Europos Komisijos JUST GD Pagrindinių teisių politikos skyriaus politikos pareigūnas Martinas Sacleux atkreipė dėmesį į anonimiškumo reguliavimo internete problemas. Pasak jo, anonimiškumo sąvoka yra susijusi su pagrindinės teisės į privatumą ir duomenų apsaugą pagal Europos teisę pusiausvyros užtikrinimu. Jis pabrėžė, kad būtina išlaikyti subtilią pusiausvyrą, ypač su nusikalstama veika susijusiais atvejais, kai teisėsaugos institucijoms gali prireikti prieigos prie duomenų.

Europos Komisija siekia nustatyti aiškias taisykles, pagal kurias tam tikra veikla internete būtų pripažįstama nusikalstama, kad būtų galima spręsti įvairialypes skaitmeninio anonimiškumo problemas ir jo poveikį privatumui bei saugumui. **Policijos inspektorius Davidas Marinčas Abanadesas** iš Fuenlabrados (Ispanija) atkreipė dėmesį į sunkumus kovojant su neapykantos nusikaltimais, kurie įvairiose jurisdikcijose labai skiriasi. Jis pabrėžė, kad kiekvienoje valstybėje narėje reikia tiksliai nustatyti, kas yra neapykantos nusikaltimas.

- **Saviraiškos laisvės ir aukų apsaugos problema**

Nepriklausoma žmogaus teisių srities advokatė Margarita S. Ilieva kalbėjo apie aukų ir prieš neapykantą pasisakančių asmenų apsaugą. Kaip ir kiti dalyviai, ji pabrėžė, kad svarbu suderinti saviraiškos laisvę su būtinybe užkirsti kelią sisteminei priespaudai ir neapykantos nusikaltimams. Ji paragino suteikti aukoms geresnes galimybes kreiptis į teismą, taikyti aktyvias kovos su pakartotine

viktimizacija priemonės ir apsaugoti žmogaus teisių gynėjus, įskaitant advokatus, žurnalistus ir įvairių organizacijų narius, siekiant kurti saugią ir pagarbią visuomenę.

- „Jūsų darbas atspindi demokratijos esmę“

Baigdama JUST GD generalinio direktoriaus pavaduotoja, atsakinga už teisingumo politikos, teisinės valstybės ir lygybės tarptautinį aspektą, Irina Moozova pagyrė dalyvių motyvaciją ir įsipareigojimą, nes tai labai svarbu siekiant, kad Europos sprendimai virstų praktiniais veiksmais vietoje.

Spustelėkite [čia](#) ir žiūrėkite sekmadienio plenarinio posėdžio

Klausimai ir atsakymai su Jean-Lucu (Prancūzija)

Kaip praėjo jūsų savaitgalis internete?

„Savaitgalis namuose praėjo gerai, o vaikams buvo smalsu, ką veikia tėtis. Pradėjome labiau gilintis į šią temą, ypač šeštadienio ir sekmadienio rytais vykusiose diskusijų grupėse. Turėjome galimybę savo pirmines idėjas sujungti su kitų grupių idėjomis, kad visi sužinotų, kokių idėjų kyla kiekvienoje grupėje.“

Kaip pavyko diskusijos?

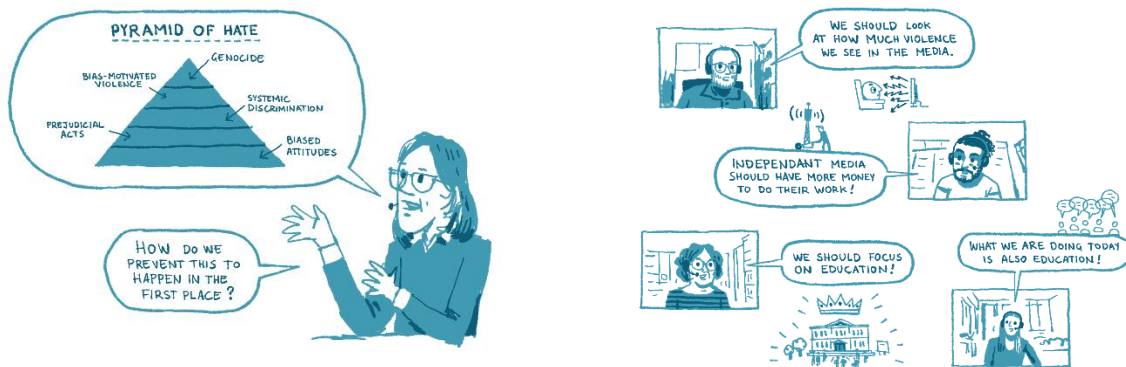
„Grupėje buvo labai draugiška atmosfera. Daugiausia diskutavome apie švietimą ir apie tai, kaip ugdyti socialinius įgūdžius siekiant pagerinti emocinį intelektą, skatinti žmogiškumą ir gilinti savo žinias apie kitas kultūras bei religiją. Dalytis bendromis vertybėmis yra labai svarbu siekiant kovoti su prietarais ir stereotipais bei padėti kurti įtraukesnę ir visiems geresnę ateitį.“

Kas labiausiai įsiminė iš šio savaitgalio?

„Ši sesija padėjo išaiškinti kryptį, kuria judame atsižvelgdami į savo suformuluotas idėjas. Tikiuosi, kad mūsų pasiūlyti sprendimai bus nuoseklūs ir kad jais bus galima pasinaudoti Europos Komisijos darbe. Vis dėlto, kol galėsime pateikti konkrečias, realias ir įgyvendinamas galutines rekomendacijas, dar reikia daug nuveikti, tačiau jaučiuosi užtikrintas ir optimistiškai nusiteikęs 3-iajai sesijai.“

Savaitgalis Sylvaino akimis

Sylvainas Mazasas yra grafikos specialistas, vizualiai fiksuojantis forumo diskusijų raidą. Toliau pateikiama savaitgalio įspūdžių apžvalga Sylvain'o akimis:

Priminimas. Visų 3 sesijų tikslai

- **1-oji sesija, balandžio 5–7 d.** Bendraudami su išorės pranešėjais, liudytojais ir ekspertais ir juos išklausdami, piliečiai įgyja bendrą supratimą apie neapykantą ir piliečių forumo veiklos sritį. Drauge piliečiai įvardija įvairius neapykantą skatinančius veiksnius ir priežastis, taip pat galimas veiksmų sritis, kuriose būtų galima kovoti su neapykanta visuomenėje.

- **2-oji sesija, balandžio 26–28 d.** Remdamiesi 1-osios sesijos medžiaga, piliečiai parengia idėjas, kaip spręsti neapykantos visuomenėje problemą, ir tos idėjos gali būti laikomos rekomendacijų projektais.
- **3-ioji sesija, gegužės 17–19 d.** Piliečiai apibendrina savo parengtas idėjas ir rekomendacijas. Galiausiai šios idėjos taps galutinėmis rekomendacijomis Europos Komisijai.